

Новий рік! Новий рік! Пече бабуця тиріг!

Своїми дитячими літ знову повертають мене у затінене тепло батьківського дому. Згадую, мамин був Новий рік, коли була я маленькою і з нетерпінням чекала квітки. Мій, галечник, святкували Новий рік за ієрононим календарем – 14 січня. У церкві попередвудні відбувалася спеціальна відправа, що тривала до дванадцятої години ночі. Тоді урочисто сповіщали, що настав Новий рік. По всіх церквах били дзвони, було надзвичайно святою, особливо коли йшов сніг.

У другій половині грудня вдома робили велике прибирання – все, що лежало по кутках, шафах і скринках, тріпани, а непотрібні речі викидали. Прали фіранки, вибивали килимки і килинки. Мама наперед турбувалася про різні запаси – аби до свята накласти багато солонцю та цюби, як то казку, було повно у кошелі. Купували шинка, шобаси. Продукти, як на тесерніній мірки, купували не так дорого, бо в кожного було власне господарство, курі, свині, а це основа свята. Ще з літа чекали свого часу доплати вина, різні помідла, вареники, горіхи і мак.

Перед самими святами мама готувала прерізне вечю, а я їй допомагала, не знаючи, що мамина наука стане мені у пригоді на все життя. Пеклося дрібні бруночки, аби роздати бідним, – вони ходили від хати до хати, і кожен мав

свого ослонця та свої діні. До нас приходив у гостинню старий дідусь, мама завжди давала йому повобісти того, що залишалося з обіду чи вечері. Одного разу прийшов – і не виявилось нічого нашолати, то мама зробила йому кави з молоком і варкала хліба. Він подивився на маму і сказав: "А де шінка на каві?" Мама обурилася, і відтоді він нас не мав у всі такої ласки, як було колись.

Перший гість у хаті

Ми, діти, з нетерпінням чекали квітки. Вона була першим гостем у нашій хаті. Зауважу, що традиція приривати на свята деревце дуже давня і походить ще зі стародавньої Греції – колись греки відламували верхівку ліщного дерева, прибарали кольоровими шерстяними нитками, вішали на неї дубовички з вином, медом та оливою і несли на Олімп. Та традиція перебрала до Італії, а Італія до Франції, з Франції до Німеччини, а з Німеччини до нас. Але ми в Рідванках споконвіку мали на свята свою квітку, яку називали "деревцею". Господар йшов у ліс, стинав верхівку ліщні, приносив до хати і закладав її у хліб на столі або прибарав до соложа всерівною шині. Прибарвали деревце горіхами, відлущками, кольоровими нитками, а як з'явився кольоровий папір – то прибарали почали робити з нього.

Ми з трепетом чекали того дня, коли до хати внесуть квітку. Сьогодні її вносити перед першим снігом, колись же це робили на Рідванській Святийчир. Шоби наша квітка була найкращою, довгими грудневими вечорами ми з мамою сідали разом з маме за стіл і при нафтовій лампі (бо електричного світла ще не було) виробляли різні прикраси. За моїх часів квітку не прибарали скляними кулями, та й куляви квіткові іграшки дорого коштували. Всі прикраси мали бути зроблені своїми руками. Мама власноруч творила з паперу чудеса як зробила англичка, то здавалось, що зараз він злетить на квітку.

І ми так само сиділи гарненько разом з дітьми і спробуйте змайструвати з паперу, ниток, дротиків, блискіток маленькі прикраси на квітку.

Повітряна балерина, срібний павук, ангелик та інші мешканці квітки

Маленьку повітряну балерину можна зробити в такій старонинній спосіб, як це робила моя мама. Голівку вигинаємо з кольорового журналу або з паперу за рисунком, сідничко – зі спеціального зігнотого паперу, викривили кругу, а в тіло по центру – оксамитний кружечок. За тулуб з шийками нам послужать туго скручений в рулончик білий папір. На рулончик одягнемо кругу, що має притиски за сідничку, приномаримо папір, аби сідничка тривали сваддала, і прибарвємо сідничку до "голі" балерини срібним дощечком. До верхнього кічка паперового рулончика приклеїмо голівку.

Цякою окрасою вашої книжки стане срібний папук. Зі срібних ниток зробить папутину. Для цього змоток ниток одним кішкетом за'єднає у зрізок, відріз кішкет розв'яжуть у різні боки і прира'єднає до гілочок книжки, а утворені промені з'єднаєть кішкетом концентрарованим колісним поперечним ниток-папутиною. На папутину посадить папука з пелюшками горішкою шаркатуни, обклеєної срібною фольгою. Лашки папука зробимо з тогож джоту, на який наклеїємо блискучі наліпнішки (можє бути сріблястий бісер). Усі лашки (4 шарк) скрутимо одним кішкетом у вузол так, аби потім закопати його під спиновою папука. Лашки до горішкою шаркатуни прикріпимо за допомогою цукастинкової куляди, вклеївши її всередині і пригніскуючи пластичній до донця шаркатуни, а джотиний вузол – до пластичному. Такого папука можна також просто підвісити до гілки на срібній ниточці-папутині. Коли ходитимете кішкетом, папутинина буде рухатися на кішкеті, а папук мерехтитиме на ній.

Основною прикрасою на кішкеті буде коліска лашкована, зроблені з кольорового паперу й соломики. Лашкованку можна зробити так. Взять кружкий картон, кольоровий папір або фольгу у соломку.

З картону вирізати зрізана і кружечки, обклеїте їх з обох боків кольоровим папером або фольгою. Поміште на кожній зрізі по 4 точках, а на кружечку – по одній посередині, якщо картон гузнай, проколите у позначених точках отвори за допомогою шила (цю роботу краще виконувати дорослим). Поріжте соломку на рівні відтинки по 5 см завдовжки. Приготуйте 4 нитки (на всю довжину лашкованку), намотайте їх на 4 гілки, за'єднавши п'ятий кішкет доверху, тоді намотуйте на них кружечки, соломкини і зрізки. Спершу на кішкеті ниток зробить вішальні і просікніть усі 4 нитки у кружечки, потім намотайте соломкини, далі – зрізки, нову соломкини, кружечки – і так до кішкету. На протилежному кішкеті слід зробити друге вішальне.

Якщо отак посадити з позначками в руках, то багато чого можна самому винайти і придумати. От, приміром, значайні сніжинки. Хто їх у дитинстві не витинав на кішкеті? А щоб сніжинки ще й казково поблизували, уже готову витинанку можна покрити клеєм і пригніскувати срібним блискітками з розтовленою скляною кішкетною іграшкою.

Срібною або золотого фольгою з-під тружок можна обернути кішкет волоських горішків, змастити шаркатуну клеєм і притиснути під фольгою папука, за яку такий казковий горішок з'єднається до гілки.

Якщо ви назбирали на прогуляні в аксі соснових папук, пофарбуйте їх срібною чи золотого фарбою – вони чудово плаватимуть напів кішкеті. Найкраще робити це квітку, на свіжому повітрі, узимку ж ці папуки можна прикрасити "інозем" – змастити їхні верхівки клеєм і притиснути блискітками з розтовленою іграшкою.

На самій верхівці кішкету повинна бути восьмикутна зірка – символ Різдва. Це та Вифлємська зірка, що вказувала з неба, де народився Ісус. В такою

нескладно зробити самі – так відповівши даній згодой, який зумисне створила радіоюска всьда, підмішувни восьминкутну зірку п'ятикутною радіо-ською.

Зірку можна вирізати з товстого твердого картону. Спочатку вирізуємо на картоні дно кола зі співзвучним півтрином – радіусом 15 см і менше – радіусом 5 см. Поділимо кола лінійкою на 8 рівних частин і вирізати у них правильну восьминкутну зірку. Нижній проміжок повинен мати форму півколу – щоб зірку можна було настромити на вершечок ялинки. Так само намалюйте і другу частину зірки, з тою лише різницею, що вона має по периметру проміжків оточечки завширшки 1 см для склеювання двох частин додула. Вирізаємо обидві частини, склеїмо їх і склеїмо, поставивши на деякий час під прес. Щоб наша восьмисексна зірка стала об'ємною, вирізаємо з пушкового кольорового паперу "пелюстки" і приклеїмо їх точно на кіточки проміжків (і на внутрішній також). Можна оздобити зірку, наклеївши на неї кружечки з кольорового паперу та бісерітки з фольги, а по периметру проміжків – "дончик".

Дуже гарно прикрашають ялинку маленькі бантики, вибізані з кольорових стрічок. Зав'яжіть бантик так, як на малюнку, обігніть фігурно краї стрічки і притисніть ниточку, за яку така прикраса піднімається до гілочок ялинки.

Жодна українська ялинка не обходиться без ангела з'янка, якого підвішують за ниточку до однієї з верхніх гілок. Невеличкого ангела з білого паперу і картону можна зробити своїми руками. Спершу вирізаємо з білого паперової серечки крила, згортаємо з паперу конус, тоді прокладемо його і закріпимо на втому крила. Для голівки ангела можна взяти маленькаий клубочок білої пряжи, з ниток зробити волосся (можна також вирізати з журналу дитячу голівку і приклеїти її до конуса, прифарбувавши дощечкою). Ангел готовий. Тепер прикрасьте "одні" ангела витягнати чи намальованими зірочками, стрічками або чимось інше, – як вам підкаже фантазія.

Та не забувайте, що робота йде веселіше, коли за нею щось оповідається. Чи трапляється вам краща нагода розпочати з вашого стіночком, сувом чи ніжкоюм лінійний віршиць?

*Види ожеледи з високого неба,
Чого ж мені, чого ж мені до стовпика треба?
Треба ж мені, треба чобітки пошити,
Щоб по товстий ожеледі до ніжки ходити.
Види стовпця з високого неба,
Чого ж мені, чого ж мені до стовпа треба?
Треба мені, треба сапожки ладити,
Аби з гори високої в долину з'їжджати.*

Олександра Стефанович

Різдвяна казка

Що за дівоче то мовити
Стала в лісі –
Засніжилася ялинка
На узліссі?
Сівечком на сілках – сім'я
Приселився –
І широким, й синим, й білим,
І зеленим!
А горішки і цукорки –
Без розумки!
А під нею – цілі горки
Подарунків!
Позбавилася із гною
Зимні й біли,
А вона їм простягла
Свої сілки.
"Трійте оземлячки ланки,
Трійте ніжки,
А ніжки – цукорки, аби
Та горішки..."

Разом з нами сідали до роботи наша ялинка, яка прийшла в наш дім зовсім клявою дівчиною. Вона вміла вишуквати із соломки пачуки різної форми, при тому розповідала різні-прерізні казки, аж часами страшно було слухати. Наприклад, про страшного вогнедишного змія, який жив у печері і раз на рік вимагав віддавати йому найкращу дівчину. Всі тим журилися, але ніхто не наважувався з ним боротися. Як знайшовся один хоробрий сім'яч, котрий прийшов дуже здатися з великою буливою, найкаменішою гостриною вишчака-ми, поборон страшного змія і вистопил з ліжка всіх дітей, а нісця до печери заклад величезною каменіною. Сиділа радістю було, коли дівчата вишвили, – всі сіпнали і тапцювали. Наня мешкала в нас 18 років, поки не вишвила зямка. Вона була спиралинім членом нашої сім'ї. Ми всі її дуже любили за ті прерізні казки, які, на жаль, нинішні вже і забулися.

Жити рідись наміж
Боді шубки,
Всі горішки покочали
Вострі зубки.
І цукорки їм пришили
До стовбоды –
Дай же бляме, то лавило
Іх було бля!
Не лишалися ні крики
І від шубок...
Все й в блямо – і дітки,
І кораблик...
Всі подарунки змодобились,
Всі гостинці!
Тільки зряки залишилися
На кинці.
В темний ліс з ялинок сів
Тільки зряки.
І ялинка каже зямі
І шифром:
"А тепер ідіте спати –
І оберуси
І пивидно пулянку,
Де Мируса".

Що сховалося від мене попід гіллячком зеленим?

Як я була зовсім маленька, то ялину приносили до каті, зачинили двері, і того з мамою самі її приривали, а нам казали, що то привізали ангелини і прибрала нам ялину. Під ялину мама клала подарунки, які задовго до свята збирала і тодіх часів від нас. Звичайно, подарунки мусили бути саме такі, яких ми хотіли, і завжди дуже гарно запаковані.

Подайте про те, щоб подарунків під ялину був бажаний для вашої дитини – вони заощадять ту зить на підзяття. А ще спробуйте разом з нею приголукати подарунковий шпаним членом ривини – бабусі, дідусів чи татюви. Це може бути дитиний малюнок, вишивка, витинанка, записки, з'яси іграшка чи неривні вишпестені дитинючі шпани. І головне – не забудьте кожну подарункову кривою зашукати, перерізати кольоровою стрічкою і папісати, від якого він і кому.

Під час святих приголукать навіть дитя вишпукати, бо як підуть у гості, то отримать похвалу за те, що розумні та вишквані.

Вишукання

Я лиш тільки дитини,
Як у твій кинітчик,
Чобішки червотельні,
Будете з прерізаним здороменням!

Новий рік! Новий рік!
Пече бабка татю!
Ось вам, діти, татю,
Щоб здорів ростити,
Як ті мої, татю,
Щоб бути, як горішки,
Бабусіні позинки!

Дай, бляже, оєчф добрий!
Дайте татю! Дайте!
А хто кривотельні,
Так шпани позинки!

Сів, сів, посів,
І Понки рослиши нас отини!
І на великій пачунок,
Мно чобішки кочунок,
І прерізати нас засидати,
Прове мене і лату дити!

А наша ялинка – найсолодша!

Новорічна ялинка – справжня вітха для дитини, вози на ній багато солодощі і тістечок, а ще – цукоркув котированих обгоріх та горіхів. Нам'ята, як ми ті ласощі приривали кольоровими стрічками і висадали до конічків, зроблених умішаними руками моєї мамі.

Ми самі варчили цукорки і шпели тістечка, бо не було прийнято купувати їх у крамниці. Діти дуже любили саме цю роботу і дожидали мамі, щоб при-

Олександра Стефанович

Різдвяна казка

Що за дівина то мовчила
Стала в-лісі –
Засівчилася ялинка
На узліссі?
Совічком на сілках – сім'я
Присиділа –
І шарики, й сім'я, й біли,
І зелені!
А горішки і цукорки –
Без розумки!
А під нею – цілі горки
Подарунків!..
Позбавилася із гною
Зимі й біли,
А вона їм простягла
Свої сілки.
"Трійте оленцями ланки,
Трійте півки,
А німа – цукорки, німа
Та горішки!.."

Разом з нами сідали до роботи наша ялинка, яка прийшла в наш дім зовсім калюю дівчиною. Вона вміла виготовити із соломки пачуки різної форми, при тому розповідала різні-прерізні казки, аж часами страшно було слухати. Наприклад, про страшного вогнедишного змія, який жив у печері і раз на рік вимагав віддавати йому найкращу дівчину. Всі тим журилися, але ніхто не наважувався з ним боротися. Як знайшовся один хоробрий сміхач, котрий прийшов дуже здатися з великою буцтвою, найкаменішою гостриною вишчака-ми, поборон страшного змія і вистопил з ліжка всіх дітей, а ніхтї до печери заклад величезною каменюкою. Сиділа радістю було, коли дівчата вишпили, – всі синали і танцювали. Наша мовчала в нас 18 років, поки не вишпила змія. Вона була спранизієм часом нашої сім'ї. Ми всі її дуже любили за ті прерізні казки, які, на жаль, ніколи вже не забуток.

Жити рідись намікали
Боді шубки,
Всі горішки покочали
Вострі зубки.
І цукорки їм пришили
До стовбодя –
Дай же білмале, то лавило
Іх було боді!
Не лавились ні крики
І від шубок...
Все й в бовило – і дітки,
І кораблик...
Всі подарунки заводились,
Всі гостинці!
Тільки зрива мовчавились
На кинці.
В темний ліс з ялинка сів
Тільки зрива.
І ялинка каже зимі
І шифром:
"А тепер ідіте спатики –
І оберуси
І паводко мулятику,
Де Мифуса".

Що сховалося від мене попід гіллячком зеленим?

Як я була зовсім маленька, то книжку приносили до катї, зачинивши двері, і того з мамою самі її приривали, а нам казали, що то привітали ангелини і прибрала нам книжку. Під ялиною мама клала подарунки, які задомого до свят збирала і тодіхаси ховала від нас. Звичайно, подарунки мусили бути саме такі, яких ми хотіли, і завжди дуже гарно запаковані.

Подайте про те, щоб подарунків під ялиною був бажаний для вашої дитини – вони запашають ту зимі на підзежити. А ще спробуйте разом з нею приголувати подарунковиці іншою часом рослини – бабусі, дідусів чи татюви. Це може бути дитиний малюнок, вишивка, виготовка, записки, з'їска іграшка чи перший виготовлений дитиною шалик. І головне – не забудьте кожну подарунковицю красиво запакувати, через іпати кольоровою стрічкою і написати, від кого він і кому.

Під час святкових приголукать навіть дитя вигиувати, бо як відуть у гості, то отримують похвалу за те, що розумні та виготовані.

Віншування

Я жмакала дитини,
Як у твоїх кінчикках,
Чобітки червоноцї,
Будете з празничним здороменням!

Новий рік! Новий рік!
Пече бабка тїрї!
Ось вам, дітки, тїрї,
Щоб здорїв ростити,
Як ті мовки, цїрї,
Щоб бути, як горішки,
Бабусїні поздравки!

Дай, Боже, оєчї добрий!
Дайте тїрї долгий,
А зом кїрїтєвний,
Так, мїку поздравий!

Сїм, сїм, поздрав,
З Новим роком нас вітають!
І на великий пїсунювок,
Мїло червїм кїсунювок,
І прївїтаю вам лїсїтїтї,
Прове мїні і лїтї дїтї!

А наша ялинка – найсолодша!

Новорічна ялинка – справжня вітїка для дитини, вози на нїй багато солодощів і тїстєчок, а ще – цукоркув котїрїхоронїх обгорїток та горїшїв. Нам'їтаю, як ми ті лїсїні приривали кольоровими стрїчками і висадали до конїчїкї, зроблєних умїцїни руками моїх мамї.

Ми самі варїли цукорки і пїкїли тїстєчка, бо не було прївїтного купувати їх у країнї. Дїти дуже любїли саме цю роботу і допомагали мамї, щоб прївї

нагріти обшарпаним пальці або ложкою чаш майстру. З цукру і молока варити масу на пухарки, які називалися "пінгольєрами". Половинки висушених горіхів амончати в помідорну помідку і класти у конічний на ялинці. Найсмачнішим були "бомби" – так ми їх назвали – з картопляної солодкої маси. Сміяли було переконані, коли нам тістечка пригорали в печі чи не відвалилися цукерки! "Це все через нашу неухайність", – сварила нас мама. Приготування велось за тиждень-два до ялинок. Тотоні тістечка і пухарки складалися "під ключ", щоб дитячі любов до ласощів не впадала в гору.

Всім приготованим печивом і цукерками треба було похвалитися перед гостями, запросити скуштувати те, що ми самі приготували. Як ми чекали на ту похвалу! Такого неслася велику коробку тістечок для сестри, котрих вилучували сестри-монашки, складова в коробку і кілька цукерок. Мама завжди про них пам'ятала, похвалювала нас, що в тих дітей нема батьків, тому треба їм допомогати, адже вони також чекать на ялинку.

З привітністю даю мамині і бабусин декілька рецептів, аби могли щось приготувати разом зі своїми улюбленими. Хтозна, може, через багато-багато років і вони лядаватимуть своє дитинство, як ігадує його тепер я.

Рецепти ласощів на ялинку

ГРИБКИ ГОРІХОВІ

150 г мелених горіхів,
150 г цукру-пудри, 1 білок.

ПОМАДКА: 2-3 столові ложки
молока, 2-3 столові ложки
цукру, червона кондитерська
фарба, малиновий сироп або
столова ложка какао, чайна
ложечка масла, ванілін, чайна
ложечка лимонку або рогу.

З мелених горіхів, цукру-пудри і білка замісіть тісто. Сформуйте з нього шапочки і ніжки до грибів. Шапочки змастіть помідкою і пригріть білком до ніжок.

Помідку приготуйте так: молоко заріть з цукром, поки крапли не буде стоїти на тарілці, тоді змішайте з водою, додайте масло, ванілін, коньяк чи ром. Помідку можна пофарбувати у червоний колір кондитерською фарбою чи малиновим сиропом або у коричневий, додавши какао. З білого помідоні зробить крапанки, як у мушкетера. Приготовані грибки можна розкласти по пляшечкам, приквітлим їх до стовбура.

ШОКОЛАДНА КОВБАСКА

100 г цукру, 100 г шоколаду,
250 г пісочного печива, 1 яйце,
1 м'якоток, 100 г родзинок,
100 г горіхів або мигдалю,
2 столові ложки молока

Наптертий шоколад і цукор заваріть на дуже легкому вогні з молоком. Коли маса загусне і трохи прохолоне, розтріть з яйцем і м'якотком, змішайте з пісочними горішками, лимониками і підсушеними родзинками. М'ясу викладіть на дошку, посипану цукровою пудрою, сформуйте тонкий шматок, наскіск наріжте його на крумлячки і поставте у холодильнику.

КАРТОПЛЯНИЧКИ В ШОКОЛАДІ – "БОМБИ"

500 г цукру, 1 склянка води,
250 г вареної картоплі,
100 г тертого шоколаду
або какао, 100 г мелених
горіхів або конюсової стружки,
мигдалева есенція

З цукру і води заваріть сироп "до нитки" – такий густий, щоб крапли, падаючи з ложки, тягнула за собою "нитку" або ж стала на тарілці. Тоді додайте до смаку кілька крапель мигдалевої есенції, розтріть і змішайте з відвареною й перетертою через сито картоплею. Наступного дня з отриманої маси сформуйте на долоні кульки завбільшки з горіх і кожну обкачайте в какао, тертому шоколаді, мелених горіхах чи конюсовій стружці.

З кольорового паперу драк кольорів (наприклад білого і рожевого) чи фольги виріжте кружечки і сформуйте з них паперові мисочки, обліснувши навколо горілочка пляшечки. В кожну таку мисочку покладіть "бомбу" і складіть до коробки.

ЦУКЕРКИ "КИЦЬ-КИЦЬ"

500 г цукру, 1 склянка молока
(вершків), 100 г вершкового
масла, ванілін

Цукор заріть з молоком або вершками на дуже повільному вогні, весь час помішуючи і пильнуючи, щоб не збігло, поки маса не набере кавозого кольору і крапля не буде стоїти на тарілці. Щоб перевірити готовність маси, наберіть її ложечкою і дайте у холодну воду: якщо відразу густе – змішайте з плити, змішайте з маслом, ваніліном, тоді випийте на пласку тарілку, змочену водою, і відріжте її поперек. Як овалене – наріжте на квадрати зі стороною 2 см. Коли цукерки добре висохнуть, можна загортати їх у папірці.